

Kwalifikacja dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami do zajęć wychowania fizycznego w szkole

Barbara Woynarowska

Zakład Biomedycznych i Psychologicznych Podstaw Edukacji
Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego

Dzieci ze specjalnymi potrzebami w zakresie opieki zdrowotnej

(USA - Children with special health care needs)

wymagają ponad rutynowej opieki zdrowotnej
z powodu zaburzeń rozwoju, zdrowia fizycznego i psychicznego
oraz zaburzeń zachowania

USA według różnych kryteriów:

6 - 11 lat   15,8 – 21,4%

12-17 lat   15,0 – 20,3%

Bethell i in. 2008

Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Dzieci i młodzież, u których potrzeby te wynikają z niepełnosprawności, chorób przewlekłych i/lub trudności w uczeniu się

Deklaracja z Salamanki, 1994

Osoby niepełnosprawne biologicznie

Kryteria Unii Europejskiej

z powodu problemów zdrowotnych mają ograniczoną zdolność do wykonywania czynności, jakie ludzie zwykle wykonują (ograniczenia poważne i mniej poważne)

Polska 2009

5 – 9 lat	5,5%
10 – 14 lat	5,4%
15 – 19 lat	8,0%

GUS 2011

Dzieci i młodzież z długotrwałymi problemami zdrowotnymi (ocena subiektywna)

Polska 2009

5 – 9 lat	19,1%
10 – 14 lat	16,8%
15 – 19 lat	20,5%

GUS 2011

Dzieci i młodzież z chorobami przewlekłymi (ocena subiektywna)

Polska 2009

5 – 9 lat	30,0%
10 – 14 lat	28,7%
15 – 19 lat	22,9%

GUS 2011

Dzieci i młodzież z otyłością i nadwagą (%)

Polska

Wiek – lata	Chłopcy	Dziewczęta
7	19,3	17,3
8	21,4	17,9
9	21,0	20,6
10	22,4	19,2
11	21,3	19,7
13	19,3	14,2
15	16,3	11,8
17	16,0	10,4
18	17,0	9,2

2007-2009 dane Centrum Zdrowia Dziecka

**Dzieci i młodzież w wieku szkolnym
ze specjalnymi potrzebami w zakresie
aktywności fizycznej**

Okolo 40-50%
w tym dzieci z nadwaga i otylością

**Dla większości dzieci ze
specjalnymi potrzebami w zakresie aktywności fizycznej:**

- Wychowanie fizyczne w szkole jest jedyną zorganizowaną formą aktywności fizycznej
  - Całkowite, zwłaszcza długotrwałe zwolnienia z wychowania fizycznego powinny być **rzadkością**

Każda choroba przewlekła i niepełnosprawność

- ma swoją specyfikę odmienny przebieg, skutki i rokowanie
- w różny sposób wpływa na potrzeby dziecka, jego przystosowanie do szkoły, jej wymagań dydaktycznych i środowiska społecznego

„Każde z nich ma własne swoje zdrowia, które należy poznać i umieć zachować”

J. Śniadecki, 1805

Dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami w zakresie aktywności fizycznej

1. Grupa wymagająca modyfikacji zajęć
2. Grupa wymagająca modyfikacji zajęć
i **ograniczenia** intensywności aktywności fizycznej
3. Grupa wymagająca modyfikacji zajęć
i **zwiększenia** intensywności aktywności fizycznej

Wyniki kontroli Najwyższej Izby Kontroli 2009/2010

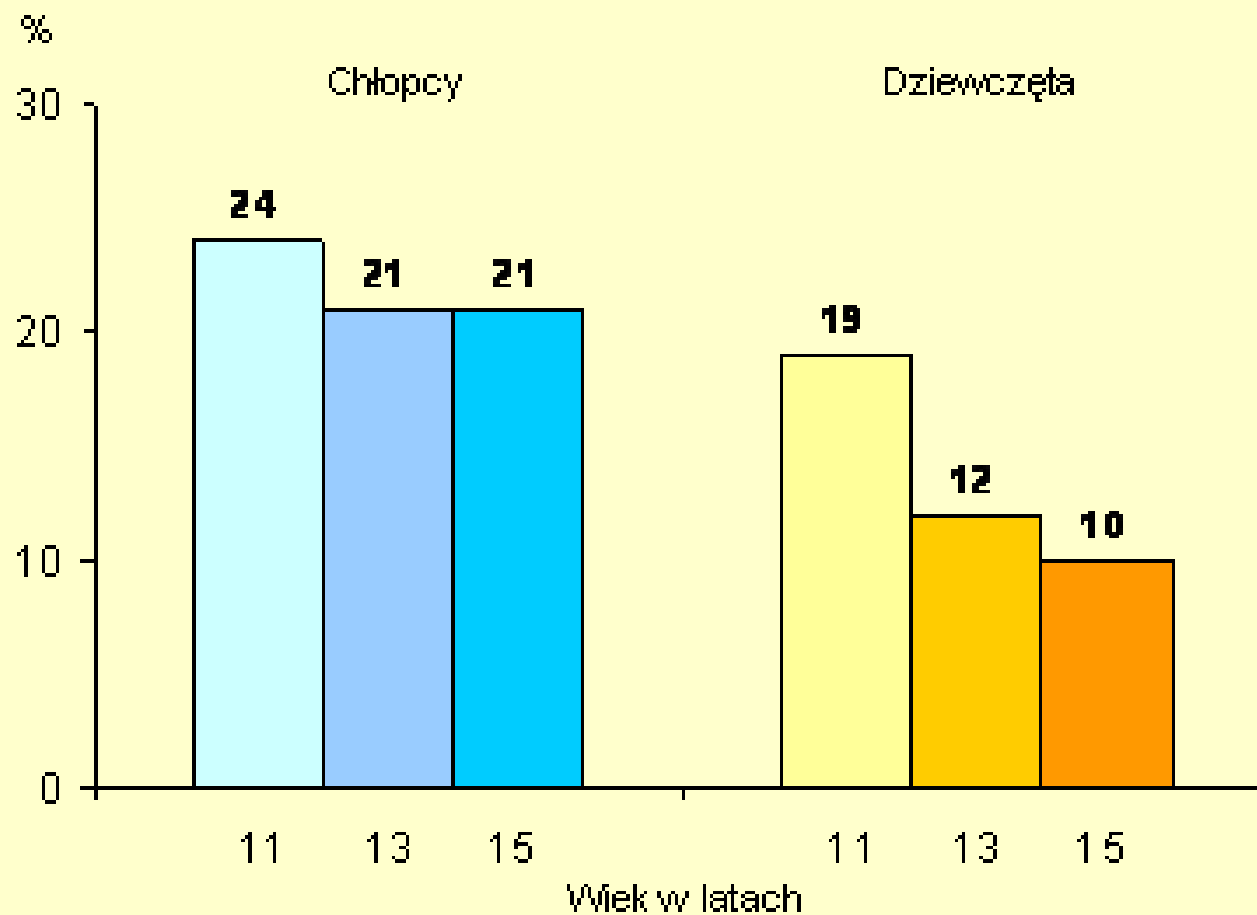
Uczniowie nie obecni i nie ćwiczący na lekcjach WF
szkoły podstawowe klasy IV-VI - 18,9%
szkoły ponadgimnazjalne – 36,1%

Wzrost odsetka uczniów zwolnionych z zajęć WF
przez dyrektora szkoły na podstawie opinii lekarza
w szkołach ponadgimnazjalnych

2007/08 – 8,7%

2008/09 – 10,2%

Zadawalający poziom aktywności fizycznej codziennie co najmniej 60 minut – Polska 2006

Kwalifikacja lekarska do zajęć wychowania fizycznego uczniów z zaburzeniami i chorobami przewlekłymi

- Wprowadzona w 1976 r. w ramach systemu „bilansów zdrowia”
- Jest stałym elementem profilaktycznego badania lekarskiego uczniów
  - szkół podstawowych - klasa „zero”, III
  - gimnazjum – klasa I
  - szkoły ponadgimnazjalne – klasa I
- Pielęgniarka szkolna jest zobowiązana na początku każdego roku szkolnego dokonywać, wspólnie z nauczycielem WF analizy przynależności każdego ucznia do danej grupy na zajęciach WF

Grupy na zajęciach wychowania fizycznego

- A** zdolni do zajęć WF bez ograniczeń
- As** uprawiają sport w szkole i poza szkołą
- B** zdolni do zajęć WF z ograniczeniami lub wymagający specjalnej uwagi nauczyciela
- Bk** zdolni do zajęć WF z ograniczeniami lub wymagający dodatkowych zajęć korekcyjnych
- C** niezdolni do zajęć WF
- Cr** niezdolni do zajęć WF uczestniczący w zajęciach rehabilitacyjnych

WYNIKI BADANIA LEKARSKIEGO

PROBLEM ZDROWOTNY – Rozpoznanie

.....
.....

GRUPA NA ZAJĘCIACH WF*: A As B BK C Cr -
zalecenia.....

.....
.....

Może uczestniczyć w zawodach i sprawdzianach*: TAK, NIE

data..... podpis i pieczęć lekarza .....

*
—

Dlaczego system nie „działa”?

- Brak zainteresowania i wiedzy nauczycieli wychowania fizycznego i lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej oraz specjalistów aktywnością fizyczną dzieci ze specjalnymi potrzebami
- Szkolne wychowanie fizyczne ukierunkowane na rywalizację - sukcesy sportowe i porównywanie sprawności fizycznej uczniów (normy)
- Zajęcia WF nie są ciekawe dla:
  - 21% uczniów szkół podstawowych i gimnazjów
  - 30% uczniów szkół ponadgimnazjalnych (NIK, 2010)
- Brak wiedzy i zrozumienia rodziców

Nowa podstawa programowa – nowa szansa

Możliwość wyboru przez ucznia formy zajęć (od klasy IV szkoły podstawowej) spośród zajęć: sportowych, rekreacyjno-zdrowotnych, tanecznych i aktywnych form turystyki

Co zrobić, aby wykorzystać te szansę?

A, jak myślę, ze panowie
duza by juz mogli mieć,
ino oni nie chcom chcieć!

S. Wyspiański: Wesele akt.1.1. (1901)

Dziękuję za uwagę

